

Vysotska O. Ye. (2009). *Komunikatsiia yak osnova sotsialnykh peretvoren (u konteksti stanovlennia postmodernoho suspilstva) [Communication as the basis of social transformation (in the context of becoming a post-modern society)]*. Dnipropetrovsk: Innovatsiia [in Ukrainian].

УДК 316.64:32]:07

orcid.org/ 0000-0002-6228-6695

ЛУК'ЯНЕНКО Олександр Вікторович
кандидат історичних наук, старший викладач кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ЕВОЛЮЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У 1950-х рр. повів «свіжий вітер» десталінізації, суспільство отримало змогу розпочати процес переоцінки минулих ідеалів. Особливо ж значних змін зазнавали символи політиків, що уособлювали владу в СРСР упродовж довгих десятиліть. У ході «іконоборства», оголошеного у роки відлиги, у широких мас сформувалась така політична свідомість, про яку не могло бути і мови у недалеких роках сталінського правління. Ми вирішили розробити методику обрахунку коефіцієнту зміни свідомості окремо взятої групи упродовж конкретного періоду часу для з'ясування ступеня змін. Для цього були залучені методичні та теоретичні досягнення соціології, політології, психології, історії та інших наук (Лук'яненко, 2011, с. 273–276).

Запропонована і попередньо теоретично обґрунтована нами формула має наступний вигляд: $CC = \frac{CC_1}{CC_0} \times 100\%$ де: CC – «consciousness change coefficient», коефіцієнт зміни свідомості; CC_1 – «studied consciousness characteristics», досліджувані характеристики свідомості; CC_0 – «initial consciousness characteristics», вихідні характеристики свідомості (Лук'яненко, 2018, с. 29–33). Зауважимо, що в кінці дослідження коефіцієнт зміни свідомості (CC) ми отримуємо у відсотковому показнику. Так, гранично допустимим є показник у 50%. Якщо коефіцієнт становить більше, ніж 50%, ми маємо всі підстави говорити про революційність змін. В іншому випадку – про поступальність, поміркованість. Іноді навіть про певну половинчастість результатів, недосягнення цілей, що ставилися основоположниками реформ. Однак, до критеріїв оцінки результатів звернемося пізніше. Нині повернемося до формули обрахунку.

Інший показник – CC_0 – вихідні характеристики свідомості, є константою та дорівнює 60. Це число – максимальне значення, яке можливе для коефіцієнту досліджуваної свідомості. Наступний показник – CC_1 – досліджувані характеристики свідомості, і є тією складовою, від якої в основному залежить визначення коефіцієнту зміни. Це варіативна складова. Згідно наших досліджень та з урахуванням теоретичних розробок історика Світлани Мінц (Минц, 1989, с. 219), серед основних елементів цього компоненту формули, варто розуміти «Позицію влади» (Lp – legislative position – тотожний керівній підсистемі Мінц), «Поведінку мас» (Ma – mass activity – тотожний синтезу поведінкової та емоційної підсистем Мінц) та «Діяльність ЗМІ» (Mm – mass media) – тотожний синтезу когнітивної та емоційної підсистем Мінц).

У цих «відносинах взаємовпливу» засоби масової інформації відіграють роль як суб'єкта (медіатора та своєрідного «гіпнотизера»), так і об'єкта впливу. Органи влади фактично є джерелом поточних змін політичної свідомості, однак, за певних обставин подібна «піраміда» дуже легко стає з ніг на голову, і маси перетворюються на ініціаторів змін, які влада (якщо вона діє мудро) скоріш за все очолить, аніж стане притискувати. Бо, як свідчать наші дослідження, ця модель формування свідомості дає найбільші результати лише у співпраці (Лук'яненко, 2011, с. 273–276).

Розуміючи значущість кожного описаного вище компоненту у процесі формування політичної свідомості, загальну формулу для досліджуваної характеристики свідомості можемо представити як наступну: $CC_1 = Lp + Ma + Mm$. Виходячи з цього, запишемо вихідну формулу розрахунку наступним чином: $CC = \frac{Lp + Ma + Mm}{CC_0} \times 100\%$

Неоднорідність суспільної свідомості та джерел її зміни підштовхує до градації кожного з представлених компонентів формули. Вважаємо за доцільне поділити на наступні підкомпоненти: утвердження нового порядку (Lp_1, Ma_1, Mm_1), критика старого порядку (Lp_2, Ma_2, Mm_2), критика нового (Lp_3, Ma_3, Mm_3), підтримка старого (Ma_4, Mm_4). Говорячи про компонент владної позиції, ми говоримо не про підтримку старого порядку, а про так званий «реверсний хід» (Lp_4). Знаючи підкомпоненти кожної складової, визначимо, що сама складова дорівнює різниці сум фактів утвердження нового порядку з критикою старого та фактів критики нового порядку з утвердженням старого ладу. Що матиме наступне формулювання: $Lp = (Lp_1 + Lp_2) - (Lp_3 + Lp_4)$; $Ma = (Ma_1 + Ma_2) - (Ma_3 + Ma_4)$; $Mm = (Mm_1 + Mm_2) - (Mm_3 + Mm_4)$.

$$CC_{\text{ВИГЛ}} = \frac{((Lp_1 + Lp_2) - (Lp_3 + Lp_4)) + ((Ma_1 + Ma_2) - (Ma_3 + Ma_4)) + ((Mm_1 + Mm_2) - (Mm_3 + Mm_4))}{CC_0} \times 100\%$$

Будь-яка дія, явище та процес є багатоскладне. Тому виокремимо складові розрахунку для кожного з підкомпонентів.

Так, «Позиція влади» (L_p) складається з дій органів влади (l_c – Legislative changes), видання державних актів (l_a – legislative act) та виступів представників держави у ЗМІ (l_s – legislative statement). Хоча, насправді, виявлення зміни політичної свідомості групи полягає не стільки у дослідженні того, як влада виконує свої функції, а те, як виконання цих функцій відображується у діяльності та творчості учасників групи.

Складання листа експертної оцінки відбувалося з урахуванням можливості «реверсного ходу» діяльності органів влади, що неодноразово спостерігався нами під час дослідження зміни політичної свідомості 1950-1960-х років. Сама наявність можливості «реверсного ходу» забезпечує динаміку цього під компоненту політичної свідомості. На нашу думку, існування подібного явища можливе з огляду на суб'єктивний та об'єктивний фактори. Суб'єктивний (внутрішній компонент особистості політичного лідера) пов'язаний з діяльністю реверсійної теорії мотивації особистості М. Дж. Аптер, за якою психологічні потреби утворюють протилежності (Горностай, 2002, с. 51). Об'єктивний (комплекс зовнішніх факторів) пов'язаний зі зміною векторів державної ідеологічної політики під тиском різних чинників, одним з яких є накопичення незадоволення політикою держави в масах, а також «неправильне» (згідно офіційної доктрини) витлумачення попередніх реформ. Так було, зокрема, з утвердженням боротьби з культом особи Йосипа Сталіна. Після відкритого наступу на померлого вождя народів, Хрущов вдався до політики охорони постаті попередника від всіх, хто збирався очорнити його пам'ять, знову повернувшись до критики Генералісімуса через певний час.

До поняття реверсу дій влади ми також відносимо повернення до старої проблеми через доволі довгий період часу, який встиг стерти з людської пам'яті більшість обставин справи. Це як раз сталося із розглядуваною нами проблемою еволюції образу Лаврентія Берія, коли влада відновила шельмування Лаврентія Павловича у зв'язку з розвінчання антипартійної групи 1957 року, коли звинуватить його у гоніннях на оперу К. Данькевича «Богдан Хмельницький» у часи реабілітації творів мистецтва 1958 та на доленосному XXII з'їзді КПРС.

Зауважимо, що використання технології реанімації колишніх ідеалів та стандартів можливе лише за наявності постійного інформаційного зв'язку між усіма ланками трирівневої піраміди: «державна-суспільство-замкнена група». У багатьох випадках аналіз виступів представників держави у ЗМІ може відбуватися у фарватері аналізу намагання влади політично програмувати людей, перетворивши їх на виконавців політичних ідеологій (Мар'єнко, 1996, с. 65). Тому формула обрахунку кожного з компонентів (L_{p1} , L_{p2} , L_{p3} , L_{p4}) буде зведена до наступного рівняння: $L_{p1.2.3.4} = l_{c1.2.3.4} + l_{a1.2.3.4} + l_{s1.2.3.4}$

А
ції влади
 $Lp = ((lc_1 + la_1 + ls_1) + (lc_2 + la_2 + ls_2)) - ((lc_3 + la_3 + ls_3) + (lc_4 + la_4 + ls_4))$

обрахунок повного значення позиції
відбудуватиметься за наступною формулою:
Складові розрахунку для кожного інших з підкомпонентів потребують свого теоретичного обґрунтування у межах ширших розвідок.

Список використаних джерел

- Горностай П. П. Основні тенденції функціонування особистості в ракурсі ролі теорії. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*: збірник статей / АПН України, Ін-т соціальної і політичної психології. Київ : ТОВ «Міленіум» 2002. Вип. 6 (9). С. 44–56.
- Лук'яненко О. В. Еволюція політичної свідомості замкненої групи: нотатки до історичної розвідки. *Соціально-економічні трансформації в епоху глобалізації* : збірник наукових статей учасників Четвертої Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава : Скайтек, 2011. С. 273–276.
- Лук'яненко О. В. Теоретичні розвідки з обрахування коефіцієнту еволюції політичної свідомості замкненої групи. *Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку* : зб. наук. ст. учасників регіон. наук.-практ. конф. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 29–33.
- Мар'єнко Б. С. Психологічні аспекти політичної ідентифікації. *Наукові студії із соціальної та політичної психології* : збірник статей. Київ, 1996. Вип. 2 (5). С. 64–69.
- Минц С. С. О возможном подходе к изучению социального сознания в историко-культурных исследованиях (постановка проблемы). *Математические методы и ЭВМ в историко-типологических исследованиях*. Москва : Наука, 1989. С. 219.

References

- Hornostai P. P. (2002). Osnovni tendentsii funktsionuvannia osobystosti v rakursi rolovoi teorii [The main tendencies of personality functioning in the perspective of role theory]. In *Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykhologii: zbirnyk statei [Scientific studies in social and political psychology]* (Vol. 6 (9), pp. 44-56). Kyiv: TOV "Milenium" [in Ukrainian].
- Lukianenko O. V. (2011). Evoliutsiia politychnoi svidomi zamkненоi hrupy: notatky do istorychnoi rozvidky [Evolution of a politically conscious closed group: notes on historical intelligence]. In *Sotsialno-ekonomichni transformatsii v epokhu hlobalizatsii [Socio-economic transformations in the age of globalization]* (pp. 273-276). Poltava: Skaitek [in Ukrainian].
- Lukianenko O. V. (2018). Teoretychni rozvidky z obrakhuvannia koefitsiientu evoliutsii politychnoi svidomosti zamkненоi hrupy [Theoretical intelligence on calculating the evolution of the political consciousness of a closed group]. In *Sotsialno-ekonomichni, politychni ta humanitarni vymiry natsionalnoho ta mistsevoho rozvytku [Socio-economic, political and humanitarian dimensions]*

of national and local development] (pp. 29-33). Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].

Mar'ienko B. S. (1996). Psykholohichni aspekty politychnoi identyfikatsii [Psychological aspects of political identification]. In *Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii [Scientific studies in social and political psychology]* (Vol. 2 (5), pp. 64–69). Kyiv [in Ukrainian].

Mintz S. S. (1989). O vozmozhnom podkhode k izucheniiu sotcialnogo soznaniia v istoriko-kulturnykh issledovaniiah (postanovka problemy) [On a possible approach to the study of social consciousness in historical and cultural research (problem statement)]. In *Matematicheskie metody i EVM v istoriko-tipologicheskikh issledovaniiah [Mathematical methods and computers in historical and typological studies]* (p. 219). Moskva: Nauka [in Russian].

УДК 519.25:004

orcid.org/ 0000-0003-2876-9316

orcid.org/ 0000-0001-5192-9918

ЯНКО Аліна Сергіївна

кандидат технічних наук, доцента кафедри комп'ютерної інженерії Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

КРАСНОБАЄВ Віктор Анатолійович

доктор технічних наук, професор кафедри електроніки та управляючих систем Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

METHODS AND TOOLS FOR FAST AND RELIABLE PROCESSING OF INTEGER DATA OF STATE INFORMATION SYSTEMS USING A NON-POSITIONAL NUMBER SYSTEM IN THE RESIDUAL CLASSES SYSTEM

A characteristic feature of an industrial society is the development and use of new, progressive information technologies based on the widespread use of superproductive and reliable dual-use computer systems and components (CSC). The development and improvement of over-productive and reliable dual-purpose CSC is a strategically important and topical issue and is under the special control of the heads of states and governments of the advanced countries of the world. Today, there are a number of areas of science and technology, where there is a need for fast, reliable and high-precision integer arithmetic calculations: arithmetic operations on integers and polynomials; integer linear programming; operations on numbers and sets; solution of multidimensional NP-complete problems; implementation of routing algorithms; multiplication of vectors and matrices; the problem of the Fourier transform and its application;